

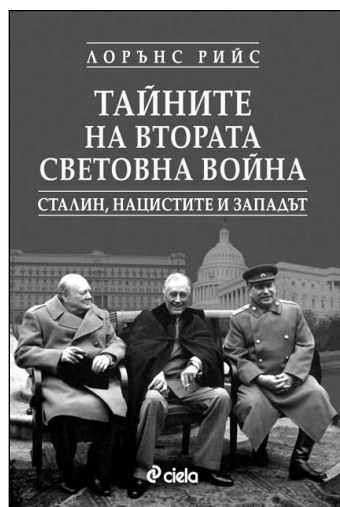
За вашата библиотека
For Your Library

Рубриката „За вашата библиотека“ се изработва съвместно с авторите на блога за книги „Библиотеката“ (<http://bibliotekata.wordpress.com>). Тя има за цел да ви запознае с някои от най-новите и атрактивни заглавия в историческата литература. Тук ще намерите не само любопитни факти и ценни препоръки, но и описани лични впечатления, които може да са ви от полза при избора на книга за Вашата библиотека.

ГОЛЯМАТА ИГРА – СТАЛИН, НАЦИСТИТЕ И ЗАПАДЪТ

Сред множеството книги, посветени на Втората световна война, лесно могат да се очертаят основните опорни точки, бойните театри, добрите и лошите герои. Сталинград, Курск, битката за Атлантика, за Берлин, Пърл Харбър, Иво Джима, обсадата на Ленинград... Нищо от това не присъства с повече от няколко думи в документалното изследване на Лорънс Рийс „Тайните на Втората световна война“. От самото начало водещи са усилията да се „осветлят“ не толкова популярни моменти от световния конфликт, теми табути както за победителите, така и за победените, неудобни и до голяма степен срамни епизоди – следствия от голямата политическа игра между тримата мъже, които с едноличните си действия определят целия последващ облик на света – Сталин, Рузвелт и Чърчил.

Включени са подробности за теми, които рядко споменаваме, когато говорим за Втората световна война – изселването на 200 хил. кримски татари от Сталин, политиката на разюздани изнасилвания, която следват съветските „освободители“ на Европа и в резултат от която изнасилените жени само в Будапеща са 50 хиляди, а в Германия – над два милиона; битката за Монте Касино; трагедията в Катин; мрачни детайли от преговорите между Сталин, Рузвелт и Чърчил в Техеран, Ялта и Потсдам.

Много интересен е акцентът, който поставя британският автор върху **съдбата на Полша**. Интересен и закономерен – неведнъж той припомня, че именно заради Полша Съюзниците започват войната срещу Германия, водени от поетите ангажменти да защитават нейната цялост и независимост. Рийс започва разказа си с подробности от пакта Молотов–Рибентроп, с който руснаците и германците на практика си поделят Полша. Описани са приятелските и все пак напрегнати отношения между дотогавашните непримирими идеологически врагове. Особено ценни са детайлите около срещите и разговорите между Сталин и Молотов, от една страна, и Рибентроп, от друга. Пиянство, уверения във вечна дружба и ледена подозрителност...

На Катинското клане са отделени важни страници от книгата. Авторът пише за методичното планиране и осъществяването на операцията, при която НКВД избиват около 20 хиляди полски военнопленници, които погребват в масови гробове в околностите на Смоленск. Развитието на събитията бързо показва каква огромна грешка е направил Сталин с бездушното си решение за масовото убийство, а този момент от историята за малко да се превърне в ябълката на раздора между Съюзниците в хода на военните действия. За добро или лошо обаче, не се превръща. Напълно осъзнаващи безсилието си срещу Съветския съюз, Рузвелт и Чърчил мълчаливо приемат тезата на Сталин, че Катин е дело на германците, и предпочитат да забравят за този така показателен за характера на съветската система епизод. И не само това – на срещата в Техеран, поставени в шах от категоричните претенции на Сталин върху окупираната през 1939 г. Източна Полша, двамата държавници предават полските си съюзници и предлагат безпрецедентно „преместване“ на границите на държавата – около 40% от територията ѝ остава в лапите на СССР за сметка на германска земя на запад. С помощта на три кибритени клечки Чърчил нагледно демонстрира това пред очите на Сталин и Рузвелт.

Предателството от страна на Съюзниците е само поредният епизод от трагичната съдба на Полша. Година по-късно именно полските войски извоюват кървава победа над германците в Монте Касини, надявайки се с цената на 8000 убити да покажат на света, че и те се сражават за победата над нацизма. Варшавското въстание и съдбата на Армия Крайова, които Сталин тактично обрича на изстребление от германците, като задържа настъплението на Червената армия към града, също срещат мълчаливата безпомощност на Запада. Кулминацията идва с признаването на марионетното правителство на т.нар. „Люблински поляци“, което поставя Полша зад Желязната завеса за следващия половин век.

На финала на книгата британецът прави опити да размишлява върху възможния ход на събитията – могли ли са Съюзниците да постъпят иначе? И въпреки точния му анализ, нерадостното заключение оставя горчив привкус. Най-малкото, идеята за високонравствената война, която добрите водят срещу лошите, е разбита на парчета. Интересите на големите решават всичко за сметка на малките. И силата е по-ефективното оръжие от разума, както доказват научените уроци от Втората световна война.